

16 november 2025

WAT IS NU WERK VAN DE HEILIGE GEEST EN WAT NIET?

1 Koningen 22, vers 1 t/m 28

Ik zit wel eens – ik zal het eerlijk opbiechten – ter verstrooiing wat filmpjes op mijn telefoon te kijken en laatst dacht ik iets aardigs te hebben gevonden. Totdat mijn dochter achter mij langs liep en over mijn schouders meekeek: ‘dit is niet echt hoor... Dit is AI...’ Dat was voor mij even een vreemde gewaarwording, aangezien ik in de veronderstelling leefde dat ik haar nog moest helpen in de vraag wat waar en niet waar was..., maar soms draaien de rollen blijkbaar zomaar om. Maar dat is dus onze wereld, de wereld waarin onze jongere generaties hun weg moeten zien te vinden: wat is echt... en wat is nep? Wat is er werkelijk aan de hand en wat is fakenews? Wie spreekt de waarheid en wie probeert zijn of haar waarheid als waarheid te laten gelden? Je moet zo ontzettend goed kijken..., zo bedacht zijn op... en er komt ondertussen zoveel informatie op je af..., zoveel beelden..., zoveel dingen die een appel op je doen, die je vormen, die je gevoel raken of die je juist afstompen. Het gevaar is dat iedereen zijn eigen waarheid construeert en zich terugtrekt in zijn of haar eigen bubbel, want: zo houd je het tenminste een beetje overzichtelijk. Maar dat leidt dan weer snel tot polarisatie: het niet echt meer luisteren, en het niet de ander meer *kunnen* horen. ... Nu, in deze wereld proberen wij christenen ons vast te houden aan de waarheid – maar wat is waarheid? En in deze wereld zoeken wij als gelovigen de leiding van de Heilige Geest, hopen wij dat de Heilige Geest ons de weg wijst en ons meetrekt naar Gods toekomst. Maar er is ondertussen *zoveel* wat ons trekt. Zoveel verschillende gedachten, zoveel ideeën, meningen over allerlei dingen, alles ligt open, open source..., het is allemaal zo oneindig en oneindig ingewikkeld. Is dit een beetje herkenbaar als ik onze wereld zo schets? ...

Nu, in deze preek wil ik met u gaan luisteren naar een geschiedenis van heel lang geleden. Want ik denk dat die geschiedenis ons wat handvatten kan bieden. Wat handvatten om scherp te blijven in deze tijd. Wat handvatten om in die hele brei aan informatie, gebeurtenissen en ervaringen soms iets van Gods Geest, van het werk van Gods Geest te kunnen opmerken.

Die geschiedenis die wij zojuist hebben gelezen, vertelt ons in ieder geval dat het toentertijd ook niet zomaar duidelijk was wat precies van God afkomstig is en wat niet. Wat is nu waarheid en wat niet? Nee, er werd toen ook hevig gediscussieerd, elkaar verwijten gemaakt, zelfs fysiek geweld gebruikt, omdat de ene partij het totaal niet eens was met de andere partij. Wat dat betreft komt zo’n geschiedenis van 2800 jaar behoorlijk dichtbij. ... Ik zal even iets over die geschiedenis vertellen, want misschien had u er nog nooit over gehoord:

Die geschiedenis die wij zojuist hebben gelezen, vertelt ons in ieder geval dat het toentertijd ook niet zomaar duidelijk was wat precies van God afkomstig is en wat niet. Wat is nu waarheid en wat niet? Nee, er werd toen ook hevig gediscussieerd, elkaar verwijten gemaakt, zelfs fysiek geweld gebruikt, omdat de ene partij het totaal niet eens was met de andere partij. Wat dat betreft komt zo’n geschiedenis van 2800 jaar behoorlijk dichtbij. ... Ik zal even iets over die geschiedenis vertellen, want misschien had u er nog nooit over gehoord:

Die geschiedenis die wij zojuist hebben gelezen, vertelt ons in ieder geval dat het toentertijd ook niet zomaar duidelijk was wat precies van God afkomstig is en wat niet. Wat is nu waarheid en wat niet? Nee, er werd toen ook hevig gediscussieerd, elkaar verwijten gemaakt, zelfs fysiek geweld gebruikt, omdat de ene partij het totaal niet eens was met de andere partij. Wat dat betreft komt zo’n geschiedenis van 2800 jaar behoorlijk dichtbij. ... Ik zal even iets over die geschiedenis vertellen, want misschien had u er nog nooit over gehoord:

Het begint met twee koningen, de koning van Israël – dat was toen Achab – en de koning van Juda, dat was Josafat. Het rijk van Israël was na koning Salomo namelijk in tweeën gescheurd: het Tienstammenrijk – Israël – en het Tweestammenrijk – Juda. Maar nu trokken de koningen van deze deelrijken dus samen op. Ze vormden een coalitie. Of dat helemaal van harte was, dat weet ik niet zo precies. Want Josafat – de koning van het Tweestammenrijk Juda – stelt zich wel heel dienstbaar op, als Achab hem vraagt of hij mee wil doen in de oorlog tegen Syrië: ‘ik ben als u en mijn volk is als uw volk en mijn paarden zijn als uw paarden.’ En straks – maar dat hadden wij zojuist niet meer gelezen – lijkt Achab hem zelfs als een soort lokaas te gebruiken in de strijd tegen hun gemeenschappelijke vijand, want Achab gaat zich vermommen voor de strijd en Josafat laat hij gewoon in zijn koninklijke kledij de strijd ingaan.

Maar wat bijzonder is aan die Josafat: hij adviseert Achab eerst naar het Woord van de HEERE te vragen. Achab moet eerst aan de Heere God vragen of het wel de bedoeling is om zich klaar te maken voor een oorlog. Blijkbaar was Achab al een stap verder en had hij er zelf niet aan gedacht om eerst het plan aan God voor te leggen. Nu goed, Achab laat op het verzoek van Josafat toch nog 400 profeten opdraven. 400 profeten. Of het allemaal profeten van de Heere God waren, vraag ik mij af. In het rijk van Achab was de dienst aan God vermengd met de dienst aan andere goden, waren er ook beelden gemaakt om die te dienen... Blijkbaar was er een hele religieuze cultus met een batterij aan profeten.

Maar die 400 profeten waren eensgezind: God had duidelijk tot hen gesproken dat Achab de strijd kon aangaan.

Josafat was nog niet helemaal overtuigd. Wat deed hem twijfelen? Was het zijn oprechte verlangen om Gods weg te volgen? Of prikte hij er gewoon doorheen dat die 400 profeten wel heel erg Achab aan het pleasen waren om zo hun eigen positie te kunnen vasthouden? Je ziet het tegenwoordig toch

ook, hoe mensen helemaal lyrisch zijn over hun president, of over de grote leider en zo hun eigen positie proberen te handhaven? ‘Is er niet nog een profeet van de HEERE om te raadplegen?’, zo vraagt Josafat. Ja, er was er wel een. Maar die moet je niet hebben, zo vond Achab. Het was eentje die altijd maar kritiek leverde. Je wist van te voren al dat hij het er niet mee eens zou zijn. Het was Micha, de zoon van Jimla.

Nu, Micha wordt toch ook nog opgetrommeld. En ook aan hem wordt de vraag gesteld: ‘Micha, moeten wij ten strijde trekken, oorlog gaan voeren, of niet?’ En wat zegt Micha? ‘Dat is goed hoor. Ga met God en Hij zal met je zijn, toch?’ Vers 15: ‘Trek op en u zult slagen, want de HEERE zal hen in de hand van de koning geven’. ... Achab wordt boos. Waarom? Dit wilde hij toch juist horen? Eindelijk een keertje geen tegenspraak van die lastige profeet toch? ... Maar Achab heeft door dat Micha het niet meent. Dat Micha eigenlijk gewoon een spelletje met hem speelt. .... ‘De waarheid, nul!’ En dan vertelt Micha wat hij namens God moet zeggen. Micha ziet in gedachten het gevechtvolk van Achab daar lopen op dat strijdtoneel als schapen zonder herder... De herder, Achab, zal straks namelijk uitgeschakeld zijn. ... En verder vertelt Micha ook over een visioen dat hij heeft

gezien. Micha zag God zitten op zijn troon, met Zijn hemelse legermacht om Hem heen. (N.B.: dat vertelt Micha dus tegen die koningen die op dat moment ook op hun troon zaten..., om even aan te geven Wie hier de ware machthebber is...) Micha zag God op Zijn hemelse troon zitten en er was een vergadering in de hemelzaal. 'Hoe kan Achab misleid worden', zo stond er op de agenda. De een dacht zo en de ander had dat idee. En toen zei een van de aanwezige geesten: laten wij een leugengeest erop sturen die al die profeten zal faken, die al die profeten iets anders laten vertellen dan de waarheid. 'Dat was een goed plan', zo oordeelde God. En zo gebeurde het. 400 profeten die door een leugengeest spraken... Terwijl Micha dit vertelt, stapt een van die 400 profeten driftig naar voren en slaat Micha recht in het gezicht. 'Hoe kan jij zeggen dat de Heilige Geest van mij is weg gegaan en dat Hij door jou nu heeft gesproken?'

En dan zijn wij bij de vraag waar wij mee begonnen. Hoe kan je nu in alles wat tegenwoordig geroepen en verkondigd wordt, weten wat van God is..., wat werk van de Heilige Geest is... en wat fake is? Hoe kan je nu de waarheid van God ontdekken... en iets van het werk van de Heilige Geest onderscheiden in alles wat er nog meer in deze wereld gebeurt?

Nu, een eerste handvat is: *luister niet teveel naar jezelf*. Bij het ontdekken of iets Gods wil is..., bijvoorbeeld dat sterke gevoel wat je voelt, of dat van God is..., of dat die mening of opvattingen die je hebt of die je hoort, of dat ook echt volgens de Bijbel is..., of dat jouw plannen ook Gods plannen zijn..., in zulke dingen is het heel gemakkelijk om je eigen stem met Gods stem te verwarren. Om de leiding van de Heilige Geest met je eigen routeplanning te verwarren. Om jouw waarheid als Gods waarheid te zien.

Dat gebeurde hier bij Achab. Of nu ja, of Achab echt Gods leiding zocht, dat vraag ik mij eigenlijk af. Het zag er natuurlijk wel heel goed uit: voordat je oorlog gaat voeren, trommel je 400 profeten op. Er wordt een complete synodevergadering belegd om duidelijkheid van God te ontvangen..., maar eigenlijk, als je diep in zijn hart zou kijken, stond de uitkomst al van te voren vast bij Achab. Hij had al lang besloten wat hij ging doen.

Soms kan je eigen gevoel of je eigen gedachten zo leidend zijn hè... Dat is op zich niet gek. Maar het kan wel een verleiding zijn. Het kan een blokkade vormen om echt iets te horen van God, om echt te veranderen, om echt je mening bij te stellen, om echt iets van de heilige Geest te zien. ... Maar volgens mij hè – om nog even een diepere laag van de ziel aan te boren – volgens mij voelden die Achab en ook Josafat diep in hun hart wel, dat het niet helemaal goed zat... Achab had er bij voorbaat al geen zin in om naar die Micha te luisteren, want 'dat zal wel weer negatief zijn'. Maar Achab wist volgens mij diep in zijn hart dat die Micha gelijk zou hebben en die 400 andere profeten niet, want waarom ging hij anders vervolgens *vermord* het slagveld op? Als die 400 profeten gelijk hadden dat hij zou overwinnen, dan liep hij toch geen gevaar? Diep in zijn hart wist Achab wel wat de goede weg was, welke de weg was die de Geest van God hem wees....

Bij Josafat vind ik het eigenlijk nog triester om te zien. Josafat begon zo goed. Hij wilde de profeten raadplegen, zo zei hij tegen Achab. 'Heere, maak mij Uw wegen door Uw Woord en Geest bekend'. En toen dit wel allemaal erg gemakkelijk ging, wilde hij nog een profeet

beluisteren. Josafat deed serieuze Bijbelstudie. Maar uiteindelijk ging hij gewoon met Achab mee. Nu goed, dat kan er mee te maken hebben – zoals ik in het begin al aangaf – dat hij met Achab erbij weinig keuze had, maar het is wel pijnlijk om ze zo samen de weg te zien gaan die God juist had afgeraden.

Kent u dat soms ook? Dat je diep in je hart, of in je gevoel echt wel weet wat je moet doen..., dat Gods Geest je verstand, of je geweten, of je gevoel echt wel 'verlicht', aanspreekt..., maar dat je toch een andere weg gaat? ... Mag Gods Geest uw gevoel ook tegenspreken? Mag Hij tegen je sterke verlangens ingaan? Mag Hij mijn eigen gedachtebouwwerk afbreken en iets nieuws construeren? En: leg ik de dingen eigenlijk wel eerst aan Hem voor, voordat ik stappen zet en keuzen maak, of doe ik het meer zoals Achab? Ben ik bereid om te gaan, als de Geest mij de weg wijst en wenkt en roept... of als Hij mij laat omkeren?

Eerlijk naar jezelf zijn, als je iets van Gods Geest wilt ontdekken in je leven. En ook – dat is het tweede handvat uit deze Bijbeltekst: kritisch luisteren naar wat je om je heen hoort, wat er allemaal bij je binnenkomt.

Ik probeer mij iets van dat gebeuren rondom Achab voor te stellen hè...: 400 mensen die stonden te profeteren dat moet toch iets imponerends zijn geweest. En ze waren eensgezind! De stem van de massa was overweldigend... tegenover die ene stem, die stem in de marge, dat kritische geluid, waar eigenlijk niemand echt op zat te wachten... Micha. Maar de stem van Gods Geest, dat is meestal niet de stem van de massa. Wees daar op bedacht. Heel sterk is dat naar voren gekomen in de jaren '30 en '40 in Duitsland. Het volk liep toen achter die ene leider aan... en de kerk gaf er zelfs zijn zegen aan... Alleen een kleinere groep in de Duitse kerk, een kritische stem, Bonhoeffer en de zijnen, een stem die gedempt moest worden door gevangenis muren..., dat bleek de stem van Gods Geest te zijn. De stem van Gods Geest, dat is meestal niet de stem van de massa. Het denken van Gods Geest dat is meestal niet 'wat iedereen denkt'. De weg die Gods Geest door deze wereld gaat, die weg loopt meestal niet over de comfortabele brede snelwegen, waar je meters kan maken..., maar via die lastige kronkelpaadjes tussendoor. Het leek zo te kloppen allemaal daar bij Achab: 400 profeten die hetzelfde profeteerden..., Zedekia als een van de leiders, een man met een prachtige naam: 'de HEERE doet recht'..., een man die ook nog wat instrumenten gebruikte om zijn verhaal kracht bij te zetten: hij liep met ijzeren hoorns rond als symbolen van kracht en hij zei: 'zo zegt de HEERE: hiermee zult u de Syriërs neerstoten... maar het was allemaal niet door Gods Geest. Een goed verhaal... met goed mediagebruik om zijn verhaal kracht bij te zetten..., 400 keer in stereo..., overal ge-repost..., een krachtige PR-campagne..., maar het was niet Gods verhaal.

Zullen wij als kerk proberen om heel goed te luisteren naar die stem in de marge..., de stem van Gods Geest..., die vaak wordt overstemd... en die soms ook echt niet aansprekend is maar juist tegensprekend..., Gods stem die soms lijnrecht tegen het geldende beleid en de mening van de massa ingaat?

En schrik er niet voor dat, als je Jezus wilt volgen en door de Geest van God geleid wil worden om een heilzame stem te zijn, dat je zelf ook een stem in de marge zult zijn. Er zijn enkele grote influencers die een christelijk getuigenis geven en bewonderd worden – prachtig –

maar de meeste christenen vormen een stem in de marge. Niets bijzonders. Een stem vanuit de gevangenis in Noord-Korea. Of een stem gewoon in de politiek van ons land, op je sportvereniging of in uw vriendenkring. Het lijkt mij best heftig om je zoals die profeet Micha aan God vast te houden, terwijl er 400 mensen echt iets anders menen te moeten zeggen en zich aan je irriteren... De Geest van God zou hem ook wel kracht hebben gegeven, denk ik...

Even samenvatten: om iets van Gods Geest in deze tijd met allemaal prikkels en invloeden te ontdekken, zijn twee dingen belangrijk: luister niet teveel naar jezelf, zoals Achab deed. Nee, wees eerlijk naar wat er hier binnenin resoneert, die stem van Gods Geest die je eigen mening, verlangens, plannen soms bevraagt. En het tweede: laat je in deze wereld niet overstemmen, meenemen, door de stroom van de massa meegezogen worden... en daardoor leeggezogen worden. Ook al heb je te maken met 400 profeten.

Nu nog een derde iets wat ik uit deze geschiedenis leer over het ontdekken van het werk van Gods Geest...: *geef het de tijd.*

Hoe weet je nu of je echt de stem van Gods Geest hebt gehoord? Hoe weet je nu of iets waarheid is of niet? Hoe weet je nu of iets in deze wereld het werk van Gods Geest is of niet? Geef het de tijd, zo luidt het Bijbelse advies. Toen Micha in zijn gezicht werd geslagen en tegen hem werd geschreeuwd 'hoe kan jij nu zeggen dat Gods Geest niet door mij spreekt en wel door jou', toen zei Micha: 'je zult het straks wel zien'. ... Dit is ook het advies wat Mozes al in de Thora moest geven: hoe weet je nu of je te maken hebt met echte profeten, of met heilloze influencers: 'de uitkomst zal het duidelijk maken of het van God is of niet.' Dat zei trouwens ook de Farizeeër Gamaliël eeuwen later, toen de joodse leiding de christenen in Jeruzalem wilde uitroeien: 'Voorzichtig! Geef het de tijd, want het zal wel blijken of het van God is of niet. Stel dat het wel van God is en wij hebben het mis, dan zouden wij tegen God strijden!'

Ik probeer dit zelf soms in praktijk te brengen, als ik me zorgen maak over een of andere ontwikkeling in de kerk. Soms zie je een kerk een draai maken, naar links of naar rechts vooruit of achteruit, of juist stilstaan..., soms zie je dat er ergens een nieuwe beweging op popt of dat er een christelijke club voor zichzelf gaat beginnen en een gemeente stichten. Als theoloog heb ik daar altijd wel een mening over (een goede natuurlijk), maar ik probeer echt tegen mijzelf te zeggen: 'laat het los, geef het de tijd'. Misschien gaat God wel heel andere (kerkelijke) wegen, dan de wegen die ik voor mij zie. ... Maar ook als je een keuze moet maken, voor een beslissing komt te staan: geef het de tijd en neem ondertussen je verantwoordelijkheid, zorg dat je de nodige informatie tot je neemt, vraag het aan vrienden en bid... Geef het de tijd. Niet echt trendy in deze snelle tijd. Maar 'wachten' en 'verwachten', dat zijn kernwoorden in de Bijbel. Woorden die alles met de Heilige Geest te maken hebben.

Luister niet teveel naar jezelf. Laat je niet gek maken door de massa. Geef het de tijd. En dan tenslotte een laatste aanwijzing voor wat belangrijk is als je in deze tijd met allemaal indrukken en drukten iets van Gods Geest wilt ontdekken: *kan je dat wat je ziet... of dat wat je wilt... kan je dat verbinden met Gods verhaal. Kan je het verbinden met de Heere Jezus?*

De Heilige Geest zet namelijk het werk van de Heere Jezus voort. Toen Jezus aan het kruis uitriep 'het is volbracht!', toen zat het er niet op. Nee, toen begon het pas..., want dit werk van Jezus..., Zijn genade, Zijn offer, Zijn voorbeeld, moest over heel deze wereld, in de hele kosmos, bekend worden. Nu, *als je iets daarvan kunt zien, iets van Jezus zien, iets van Zijn liefde, van Zijn opoffering, van Zijn barmhartigheid..., misschien is de Heilige Geest dan wel dichterbij aan het werk dan je denkt.* Misschien wel in dat hospice, waar een vrijwilliger bezig is om een bewoner eten te geven. Of bij dat jongetje die op het schoolplein zijn snoep deelt met iemand anders. Of die kennis van mij die na alle jeugdtrauma's nu pleegzorg is gaan verlenen om lotgenootjes hoop te geven. Of die persoon die vecht voor zijn huwelijk. Of die rechter die met hart en ziel zich wijdt aan recht en gerechtigheid in de samenleving. Je kunt er niet altijd gelijk het bordje 'christen' boven plakken misschien, maar de Heilige Geest is volgens mij op heel veel plekken bezig om iets te laten groeien ... Of misschien zijn het wel sporen van het werk van de Geest uit de eeuwen hiervoor, toen de kerken in Europa groeiden en christelijke normen en waarden werden gevormd. Gelukkig is die naastenliefde, het je verantwoordelijk weten, zorg voor elkaar, barmhartigheid – allemaal werk van de Geest - nog niet uit de Europese grond weggespoeld. Nu, als je zo kijkt..., als je zo probeert te kijken dan is er nog zoveel moois en zoveel krachtige dingen te ontdekken van het werk van Gods Geest. Tussen alle grote verhalen en roepstemmen in. En ondanks alle machthebbers als Achab en hele profetenstammen die hun eigen weg gaan. En als je zo kijkt, misschien zie je dan ook wel hoe de heilige Geest in jouw leven wilt werken en wat je in bepaalde situaties moet doen, welke afslag je op bepaalde kruispunten in je leven moet nemen.

Achab liet zich meenemen door de massa en ook door wat hij zelf wilde horen. Josafat ging uiteindelijk ook mee. Alleen Micha bleef daar staan. Of nu ja, zelfs dat niet eens; hij werd meegenomen naar de gevangenis. Gods woord werd verstomd door de menigte die er haar eigen religie op nahield. Het werk van Gods Geest werd niet gehoord... en toch ging deze Geest door. De Geest van God ging door, want na Micha zijn er nog heel wat profeten opgestaan. En na al die profeten is de grote Profeet, Jezus Christus gekomen. En na Pasen werd het Pinksteren. De Geest gaat verder. Het Koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid, de liefde en redding door Jezus, de hoop voor de wereld... het is soms opeens verrassend zichtbaar.

Ik sluit af met de handvatten nog één keer op te sommen die wij uit 1 Koningen 22 meekrijgen om dat werk van Gods Geest te zien:

Luister niet teveel naar jezelf.

Luister niet naar de dominante stemmen in de wereld.

Geef het de tijd.

En kijk of dat stemmetje in jou of dat gebeuren in de wereld op een of andere manier verwijst naar Gods verhaal met mensen en naar de Heere Jezus.

Dan is de Geest niet ver.